
Utfärdad: 14.6.2017	Träder i kraft: 1.7.2017	Giltighetstid: tills vidare
------------------------	-----------------------------	--------------------------------

---

Rättsgrund:
Lag om fartygs tekniska säkerhet och säker drift av fartyg (1686/2009),
6 § 4 mom., 15 § 3 mom., 16 § och 23 § 1 mom.

Genomförd EU-lagstiftning:
Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/45/EG (32009L0045); EUT L 163, 25.6.2009,
s. 1, ändrat genom kommissionens direktiv 2010/36/EU (32010L0036); EUT L 162,
29.6.2010, s. 1 och kommissionens direktiv (EU) 2016/844 (32016L0844) EUT L 141
28.5.2016, s. 51–65

Ändringsuppgifter:
Upphäver Trafiksäkerhetsverkets föreskrift om tillgängligheten hos passagerarfartyg och
höghastighetspassagerarfartyg som används för allmänna transporter (18.12.2012,
TRAFI/7882/03.04.01.00/2012)

Tillgängligheten hos passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg som används för allmänna transporter

INNEHÅLL

1	FÖRESKRIFTENS SYFTE	2
2	DEFINITIONER	2
3	TILLGÄNGLIGHETSKRAV OCH TILLÄMPNING AV DEM	3
3.1	Allmänna och specifika tillgänglighetskrav.....	3
3.2	Passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg som inte omfattas av non-SOLAS-direktivet.....	3
3.3	Passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg som omfattas av non-SOLAS-direktivet	4
3.4	Tillämpning av tillgänglighetskraven på fartyg med en längd under 24 meter	4
3.5	Reparationer, ombyggnader och ändringar i väsentligt avseende	4
4	IKRAFTTRÄDANDE	5

BILAGEFÖRTECKNING

Bilaga 1	Allmänna tillgänglighetskrav	6
Bilaga 2	Specifika tillgänglighetskrav	7

1 FÖRESKRIFTENS SYFTE

Genom denna föreskrift meddelar Trafiksäkerhetsverket med stöd av 6 § 4 mom., 15 § 3 mom., 16 § och 23 § 1 mom. i lagen om fartygs tekniska säkerhet och säker drift av fartyg (1686/2009) närmare tekniska föreskrifter i syfte att säkerställa att personer med nedsatt rörlighet kan röra sig på ett tillräckligt fritt och säkert sätt i passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg som används för allmänna transporter.

2 DEFINITIONER

Förutom det som föreskrivs om definitioner i 2 § i lagen om fartygs tekniska säkerhet och säker drift av fartyg (1686/2009) avses i denna föreskrift med

- 1) *personer med nedsatt rörlighet* alla som har särskilda svårigheter att använda allmänna transportmedel, inbegripet äldre, personer med funktionshinder, personer med sensoriska funktionshinder och rullstolsburna, gravida och personer i sällskap med små barn,
- 2) *non-SOLAS-direktivet* Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/45/EG om säkerhetsbestämmelser och säkerhetsnormer för passagerarfartyg, sådant det lyder ändrat genom kommissionens direktiv 2010/36/EU,
- 3) *passagerarfartyg* fartyg som används för handelssjöfart och medför fler än tolv passagerare,
- 4) *passagerare* varje person ombord utom befälhavaren och medlemmar av besättningen eller andra personer som i någon egenskap är anställda eller sysselsatta ombord för fartygets behov eller barn under ett år,
- 5) *höghastighetspassagerarfartyg* höghastighetsfartyg enligt definitionen i regel 1 kapitel X i bilagan till SOLAS-konventionen (FördrS 11/1981), vilka medför fler än tolv passagerare; som höghastighetspassagerarfartyg betraktas inte passagerarfartyg, om deras deplacement vid konstruktionsvattenlinjen är mindre än 500 m³ och deras maximihastighet, enligt definitionen i punkt 1.4.30 i koden för höghastighetsfartyg, understiger 20 knop,
- 6) *fartyg byggt* fartyg som har kölsträckts eller som befinner sig på motsvarande byggnadsstadium,
- 7) *motsvarande byggnadsstadium* det stadium då
  - a) byggnation som kan identifieras till ett enskilt fartyg har påbörjats, och
  - b) sammansättning av detta fartyg har nått en omfattning av minst 50 ton eller 1 % av den uppskattade totalvikten av allt material som ingår i fartygets struktur, om den är mindre,
- 8) *internationell fart* trafik mellan utländska hamnar eller mellan Finland och utländska hamnar,
- 9) *inrikes fart* trafik mellan finska hamnar; med inrikes fart jämställs fart via Saima kanal och därtill direkt anslutna ryska vattenområden till Viborg samt fart mellan Vichrevoj och Viborg,
- 10) *inrikes resa* en resa på finskt havsområde från en finsk hamn till en annan finsk hamn eller tillbaka till samma finska hamn,
- 11) *reparationer, ombyggnader och ändringar i väsentligt avseende* förändring som innebär ändrade huvuddimensioner, utökad kapacitet eller förlängning av fartygets livslängd; ändringar i väsentligt avseende är förlängning av fartyget, ombyggnad av lastdäcken till passagerarutrymmen eller renovering av passagerarutrymmena.

3 TILLGÄNGLIGHETSKRAV OCH TILLÄMPNING AV DEM

3.1 Allmänna och specifika tillgänglighetskrav

Allmänna tillgänglighetskrav, som grundar sig på riktlinjerna i bilaga III till non-SOLAS-direktivet, ingår som bilaga 1 till denna föreskrift och specifika tillgänglighetskrav, som grundar sig på Internationella sjöfartsorganisationens (IMO) cirkulär MSC/Circ.735, ingår som bilaga 2 till föreskriften.

Tillgänglighetskraven i bilagorna 1 och 2 tillämpas på passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg som används för allmänna transporter enligt vad som föreskrivs i 3.2–3.4.

3.2 Passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg som inte omfattas av non-SOLAS-direktivet

Följande passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg som är byggda den 1 januari 2013 eller senare och inte omfattas av non-SOLAS-direktivet ska uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga 1 och bilaga 2:

- 1) passagerarfartyg i internationell fart,
- 2) höghastighetspassagerarfartyg i internationell fart,
- 3) passagerarfartyg i inrikes fart som har en längd av 24 meter eller mer och medför 100 eller fler passagerare, och
- 4) höghastighetspassagerarfartyg i inrikes fart.

Följande passagerarfartyg som är byggda den 1 januari 2013 eller senare och inte omfattas av non-SOLAS-direktivet ska uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga 1:

- 1) passagerarfartyg i inrikes fart som har en längd av 24 meter eller mer och medför färre än 100 passagerare, och
- 2) passagerarfartyg i inrikes fart som har en längd under 24 meter.

Följande passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg som är byggda före den 1 januari 2013 och inte omfattas av non-SOLAS-direktivet ska uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga 1 och bilaga 2 senast den 1 januari 2020:

- 1) passagerarfartyg i internationell fart,
- 2) höghastighetspassagerarfartyg i internationell fart,
- 3) passagerarfartyg i inrikes fart som har en längd av 24 meter eller mer och medför 100 eller fler passagerare, och
- 4) höghastighetspassagerarfartyg i inrikes fart.

Följande passagerarfartyg som är byggda före den 1 januari 2013 och inte omfattas av non-SOLAS-direktivet ska uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga 1 senast den 1 januari 2020:

- 1) passagerarfartyg i inrikes fart som har en längd av 24 meter eller mer och medför färre än 100 passagerare, och
- 2) passagerarfartyg i inrikes fart som har en längd under 24 meter.

3.3 Passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg som omfattas av non-SOLAS-direktivet

Följande passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg som är byggda den 1 oktober 2004 eller senare och omfattas av non-SOLAS-direktivet ska uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga 1 och bilaga 2:

- 1) passagerarfartyg på inrikes resor som har en längd av minst 24 meter och som medför 100 eller fler passagerare, och
- 2) höghastighetspassagerarfartyg på inrikes resor.

Följande passagerarfartyg som är byggda den 1 oktober 2004 eller senare och omfattas av non-SOLAS-direktivet ska uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga 1:

- 1) passagerarfartyg på inrikes resor som har en längd av 24 meter eller mer och medför färre än 100 passagerare,
- 2) passagerarfartyg på inrikes resor som har en längd under 24 meter.

Passagerarfartyg på inrikes resor, som är byggda före den 1 oktober 2004 och omfattas av non-SOLAS-direktivet, och som har en längd av 24 meter eller mer och medför 100 eller fler passagerare ska uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga 1 och bilaga 2 senast den 1 januari 2020.

Följande passagerarfartyg som är byggda före den 1 oktober 2004 och omfattas av non-SOLAS-direktivet ska uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga 1 senast den 1 januari 2020:

- 1) passagerarfartyg på inrikes resor som har en längd av 24 meter eller mer och medför färre än 100 passagerare, och
- 2) passagerarfartyg på inrikes resor som har en längd under 24 meter.

3.4 Tillämpning av tillgänglighetskraven på fartyg med en längd under 24 meter

På passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg med en längd under 24 meter tillämpas tillgänglighetskraven i 3.2 och 3.3 i den utsträckning som Trafiksäkerhetsverket anser rimligt och praktiskt möjligt i ekonomiskt hänseende.

3.5 Reparationer, ombyggnader och ändringar i väsentligt avseende

När reparationer, ombyggnader eller ändringar i väsentligt avseende utförs på fartyg som avses i 3.2–3.4 före den 1 januari 2020, ska de allmänna tillgänglighetskraven i bilaga 1 tillämpas i den utsträckning som Trafiksäkerhetsverket anser rimligt och praktiskt möjligt i ekonomiskt hänseende.

4 IKRAFTTRÄDANDE

Denna föreskrift träder i kraft den 1 juli 2017.

Genom denna föreskrift upphävs Trafiksäkerhetsverkets föreskrift om tillgängligheten hos passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg som används för allmänna transporter (18.12.2012, TRAFI/7882/03.04.01.00/2012)

Tuomas Routa
sjöfartsdirektör

Jerker Klawér
specialsakkunnig

Bilaga 1 Allmänna tillgänglighetskrav

Dessa tillgänglighetskrav grundar sig på riktlinjerna i bilaga III till non-SOLAS-direktivet. Vid tillämpningen av kraven ska de specifika tillgänglighetskraven i bilaga 2 följas som anvisning.

1 FARTYGS TILLGÄNGLIGHET

Fartyg ska vara konstruerade och utrustade på ett sådant sätt att en person med nedsatt rörlighet kan gå ombord och iland enkelt och säkert samt förflytta sig mellan däck antingen på egen hand eller med hjälp av ramper, hissar eller lyftbord. Hänvisningar till den ingång som är avsedd för personer med nedsatt rörlighet ska anslås vid andra ingångar och på andra lämpliga ställen ombord i hela fartyget.

2 SKYLTAR

De skyltar som finns ombord i ett fartyg till ledning för passagerarna ska vara lättillgängliga och lätta att läsa för personer med nedsatt rörlighet, inklusive personer med sensoriska funktionshinder, och vara strategiskt placerade.

3 KOMMUNIKATION

Fartyget ska ha utrustning som ger möjlighet att tillhandahålla visuella och verbala meddelanden om t.ex. förseningar, tidtabellsändringar och de tjänster som finns att tillgå ombord till personer med olika former av nedsatt rörlighet.

4 ALARM

Alarmsystem och signalknappar ska vara utformade så att de lätt kan nås av och varna alla personer med nedsatt rörlighet, inklusive personer med sensoriska funktionshinder, gestaltningssvårigheter, kognitiva svårigheter eller nedsatt inlärningsförmåga.

5 MÖJLIGHETERNA ATT RÖRA SIG INNE I FARTYGET

Ledstänger, gångar, passager, dörröppningar och dörrar ska vara konstruerade så att de passar rullstolsburna. Hissar, bildäck, passagerarutrymmen, bostadsutrymmen och tvättrum ska vara konstruerade så att de på ett rimligt och proportionerligt sätt är tillgängliga för personer med nedsatt rörlighet och att dessa efter egen förmåga kan klara sig självständigt i utrymmena i fråga.

Bilaga 2 Specifika tillgänglighetskrav

Dessa tillgänglighetskrav grundar sig på Internationella sjöfartsorganisationens (IMO) cirkulär MSC/Circ.735.

1 FARTYGS TILLGÄNGLIGHET

Fartyg ska vara konstruerade och utrustade på ett sådant sätt att en person med nedsatt rörlighet kan gå ombord och iland enkelt och säkert, och kan förflytta sig mellan däcken, antingen på egen hand eller med hjälp av ramper, hissar eller lyftbord. Lutningen av ramp avsedd för rullstol får primärt inte överstiga 1:20, men den får inte vara brantare än 1:12,5. Minst en av fartygets ingångar ska göras tillgänglig för personer med nedsatt rörlighet. Ingången ska vara fri från trappor och trappsteg och vara markerad med den internationella symbolen för resp. anordning eller utrymme avsedd för personer med nedsatt rörlighet. Hänvisningar till denna ingång ska placeras vid fartygets övriga ingångar samt på andra lämpliga ställen ombord i hela fartyget.

2 BILPARKERING OMBORD

Speciella parkeringsrutor, där det är möjligt för en rullstolsburen person att ta sig ur bilen, ska finnas på bilfärjor. Antalet sådana rutor kan variera efter behovet. Sådana parkeringsrutor får också användas av personer med nedsatt rörlighet som inte använder rullstol. Passagen från parkeringsrutan till passagerarutrymmena ska vara fri från hinder.

3 HISSAR

Minst en hiss ska finnas mellan bildäcket och ett däck som utan hinder ger tillgång till allmänna utrymmen, hytter och toaletter. Hissens golv ska ha en yta som är minst 1100 mm bred och 1400 mm djup. Hissen ska ha automatiska dörrar med en fri öppning av minst 900 mm. Ett räcke ska finnas på tre sidor, 900–1000 mm över golvet. Hissens manöverknappar ska placeras ca 900–1200 mm över golvet och minst 500 mm från hörn. Ett handtag ska placeras nära knapparna. Ett fällbart säte ska finnas i ett läge därifrån man kan nå manöverknapparna. Hissgolv och golvet utanför hissen ska vara i nivå. Den fria ytan framför hissen ska vara plan och minst 1500 x 1500 mm. Rulltrappor får inte ersätta hissar.

Tryckknapparna på kontrollpanelen ska ha en diameter av minst 20 mm och ha inbyggd belysning. De får inte vara s.k. touchknappar. Färgen på knapparna ska kontrastera kraftigt mot panelens färg. Tryckknappar för nödstopp och larm ska ha en form som skiljer sig från övriga tryckknappar i hissen. Knappen för nödstopp ska vara röd och för larm gul. Markeringen på knapparna ska anges med stora bokstäver i relief.

4 PASSAGERARUTRYMMEN

Dörröppning till utrymme för passagerare ska vara tillräckligt bred, minst 800 mm fri passage, för att tillåta en rullstol att passera obehindrat. Dörrar ska öppnas automatiskt eller hållas öppna där detta inte står i konflikt med säkerhetsbestämmelserna. Hinder i form av trösklar etc. ska undvikas i passagerarutrymmen och i övrigt elimineras, t.ex. genom ramper eller fällbara eller indragbara trösklar. Trösklar som krävs enligt lastlinjekonventionen (FördrS 52/1968) eller enligt andra säkerhetsbestämmelser får inte avlägsnas. Ramper och trösklar ska markeras med kontrasterande färg.

Trappor ska konstrueras så att de kan användas av personer med nedsatt rörlighet. Trappor får inte vara branta och stegen ska vara slutna. Trappstegen ska utformas för optimal säkerhet vad gäller höjd, djup, färgsättning, belysning och halkskydd. Med hänsyn till äldre personer och personer med nedsatt syn ska framkanten på varje steg ha en kontrasterande, ljus färgsättning (cirka 25 mm bred på både den horisontella och den vertikala delen). Handräcke ska vara rundformat med en diameter om 45–50 mm i greppvänligt material i kontrasterande färg. Handräcke ska finnas på båda sidor och ska sträcka sig 300 mm förbi översta respektive nedersta trappsteget. Räcket ska vara monterat 850 mm ovanför trappsteget. Det ska vara minst 45 mm fritt avstånd mellan räcket och väggen. Taktila varningsmarkeringar (beröringsmarkeringar) ska finnas i båda ändrar av varje trappsektion.

För var 100:e passagerare som fartyget medför ska minst en plats reserveras för rullstol så att en person kan resa i rullstol tillsammans med andra passagerare. Det ska vara möjligt att säkra rullstolen.

Minst 4 % av sittplatserna för passagerare ska vara anpassade och avsedda för personer med nedsatt rörlighet. Dessa platser ska ha tillräcklig fri yta och vara försedda med lämpliga handtag så att personer med nedsatt rörlighet kan få stöd för att sätta sig eller resa sig. Handtagen ska vara kontrastmålade. Om den fria ytan framför en sittplats inte är tillräcklig för en person med stelt ben, ska det vara möjligt att fälla eller ta bort sitsen mittemot. Om sittplatserna anordnas i rader ska armstöd, som kan tänkas utgöra ett hinder för en person med nedsatt rörlighet, kunna vikas bort. Sittplatserna för personer med nedsatt rörlighet ska vara placerade nära evakueringsgångar och toaletter.

5 KORRIDORER, DÖRRAR OCH LEDSTÄNGER

Det ska finnas tillräckliga utrymmen ombord så att personer med nedsatt rörlighet kan röra sig fritt, särskilt då fartyget gör längre resor. Korridorer ska vara tillräckligt breda så att rullstolar kan passera gående.

Det ska finnas ledstänger 900 mm över golvet, helst längs båda sidor av en korridor. Stångens profil ska vara utan kanter och ha en diameter om cirka 35–50 mm. Ledstänger ska ha en färgsättning som kontrasterar mot bakgrunden. Eventuellt kan taktila märkningar på ledstången anordnas till orientering/information för passagerare med nedsatt syn. Ledstänger och handtag rekommenderas även på andra ställen, särskilt i restauranger, på stolsryggar och i toalettutrymmen.

6 DÄCK OCH GOLV

Däck och golv ska vara plana och ha ytor med halkmotstånd. Om nivåsteg är nödvändiga, får de vara högst 30 mm. Alternativt kan en ramp av finmaskigt galler eller motsvarande samt handtag installeras.

7 HYTTER

På fartyg med hytter ska ett antal av dessa vara anpassade för rullstolsburna. Den fria ytan framför en säng eller brits ska vara minst 1400 mm bred. Man ska kunna sitta på sängkanten under avklädning. Våningssängar rekommenderas inte. Om våningssängar används, ska utrymmet mellan dem vara minst 1100 mm så att en person kan sitta. Sängen ska vara 500 mm över golvet.

Strömbrytare för sänglampa ska placeras så att den kan nås både från rullstol och från säng. Övriga strömbrytare ska vara lätta att nå och vara placerade högst 900 mm ovanför golvet.

Handtag ska finnas vid sängen. Hyttddörren ska vara av typen skjutdörr eller dörr som öppnas utåt om utrymmet innanför dörren inte är tillräckligt stort för både rullstol och dörr. Dörröppningen ska vara minst 900 mm bred. Om det finns ett handfat i hytten ska detta utformas som ett handfat i toalettutrymme. Anordning för att kalla på hjälp ska finnas i hytten.

8 TOALETTER

Med hänsyn till fartygets storlek och användningsområde ska ett antal toaletter avsedda för rullstolsburna finnas att tillgå, om möjligt på varje passagerardäck. Dessa toaletter behöver inte vara belägna intill övriga toaletter och kan få användas av båda könen. Hänvisningsskyltar till dem ska placeras vid de toaletter som inte är lämpliga för rullstolsburna. Dörrarna ska öppnas utåt eller vara skjutdörrar. Det ska vara möjligt att i en nödsituation låsa upp dörren från utsidan med nyckel, även om markeringen visar "upptaget".

Avståndet mellan toalettstolens framkant och motsatt vägg eller fast föremål ska vara minst 1100 mm. Ett 900 mm fritt utrymme ska finnas vid sidan om toalettstolen. Toalettsitsen ska vara 450–480 mm över golvet. Stöd som kan vikas upp eller fällas åt sidan ska finnas på båda sidor om toalettstolen. Handfatet får inte placeras högre än 800 mm från golvet och det ska vara placerat så att man kan nå det från toalettstolen. Handfatet ska vara så fastmonterat i väggen att det kan användas som stöd. Spegel ska finnas på lämplig höjd med nedre kanten 900 mm från golvet och den övre kanten 1900 mm från golvet. Det ska vara möjligt att köra in främre änden av rullstolen under handfatet; den fria höjden under handfatet ska vara 700–750 mm. Tvål, handduk, etc., ska placeras vid sidan av handfatet på en höjd av 900–1000 mm ovanför golvet. Anordningar för att kalla på hjälp ska finnas i varje toaletterum.

9 HYTTERNAS PLACERING OCH TILLGÄNGLIGHET

På fartyg med hytter ska personer med nedsatt rörlighet som kan behöva assistans i nödsituation tilldelas hytter i närheten av embarkeringsdäck så att de snabbt och lätt kan få hjälp med att komma till livbåt eller livflotte. En lista över hytter som upptas av passagerare som kan behöva hjälp från personalen ska vara tillgänglig.

Särskilda personlyftanordningar för personer med nedsatt rörlighet ska fungera också vid eventuella elavbrott.

Hytter och toaletter som är lämpliga för rullstolsburna bör placeras i anslutning till öppna utrymmen mellan hyttsektionerna. Automatiska dörrar är att föredra. Om dörrarna har stängningspumpar ska de också ha automatisk öppning. Det sammanlagda måttet av en korridor och en annan korridor eller dörröppning i 90° vinkel mot den förstnämnda rekommenderas vara minimum 2200 mm. Korridorer i hyttsektionerna är normalt 900 mm breda. Problemet med hyttddörrar och toalettddörrar för rullstolsburna i sådana korridorer kan i nödfall lösas med skjutdörrar med 1000 mm fri öppning. Denna bredare dörröppning är nödvändig för att rullstolar ska kunna svänga runt och komma in genom dörren.

10 UTBILDNING AV PERSONALEN

Personalen ska utbildas och föras med tydliga anvisningar om den hjälp som behövs av personer med nedsatt rörlighet i en nödsituation.

11 ÅTGÄRDER FÖR PERSONER MED ALLERGIER

Inredning och sängutrustning ska så långt det är möjligt vara av icke allergiframkallande material. Vissa utrymmen ombord får inte vara tillgängliga för passagerare som har med sig sällskapsdjur.

12 INFORMATION

Om en informationsdisk finns, får den inte vara högre än 900 mm. En hörselslinga ska installeras vid informationsdisken.

Lättlästa anslag och skyltar med nödvändig information till passagerarna ska finnas på lämpliga platser, framför allt vid fartygets landgång. Bokstäverna ska vara av lättläst typsnitt, i halvfet och stor stil, i färg som kontrasterar mot bakgrunden (t.ex. svart på gult). Skyltarna ska placeras på lämplig höjd över golvet, cirka 1500–1600 mm, och vara väl belysta. Akustisk information ska ges med tillräckligt högt och tydligt tal. Alternativa informationsmetoder – punktskrift, taktilt eller per ljudband – ska övervägas för blinda eller personer med stark synnedsättning.

Fartyget ska ha utrustning som medger att information kan ges på sådant sätt att den kan uppfattas och förstås både av synsvaga och av personer med nedsatt hörsel.

13 UTRYMMEN FÖR SERVICE

Det ska vara möjligt att köpa biljett för resan i terminalen eller ombord.

På fartyg där det erbjuds mat ska det vara möjligt för personer med nedsatt rörlighet att få maten serverad vid bordet. Bord i lokal där mat erbjuds ska vara utformade så att de utan hinder är tillgängliga för rullstolsburna.

Ledarhundar ska tillåtas i passagerarutrymmen, inklusive i de lokaler där mat erbjuds.

Om det finns telefoner avsedda för passagerare, ska minst en av dessa vara nåbar för rullstolsburna samt vara märkt med information om detta.